ב"ה

א. ראש השנה - שמחה או יראה

1

אמר רבה אמר הקב"ה אמרו לפני בר"ה מלכיות זכרונות ושופרות מלכיות כדי שתמליכוני עליכם זכרונות כדי שיבא לפני זכרוניכם לטובה ובמה בשופר:

מסכת ראש השנה לד:

2

בראש השנה כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון. מפרש בגמ': [שנאמר היוצר וכו'. מפרש בגמ'] דה"ק היוצר רואה יחד לבם ומבין אל כל מעשיהם. ויש לשאול למה אדם נדון בר"ה יותר משאר ימים דבשלמא שאר דברים דהיינו תבואה ופירות האילן ומים כל אחד בזמנו נדון כדאמרי' בגמ' דפסח זמן תבואה הוא ועצרת זמן פירות האילן וחג זמן גשמי שנה אבל אדם למה הוא נדון בר"ה יותר משאר ימים ותירוץ דבר זה למדנו מדגרסינן בפסיקתא [פסקא כ"ג] בשם רבי אליעזר בפסוק [דרשו ה' בהמצאו] דתניא בעשרים וחמשה באלול נברא העולם ולפי זה הא דתניא בגמרא דרבי אליעזר אומר בתשרי נברא העולם על גמר בריאתו קא אמרינן דאדם הראשון שבו נגמר העולם נברא ביום ששי דהיינו באחד בתשרי וגרסינן נמי התם בפסיקתא נמצא אומר בר"ה נברא אדם הראשון שעה ראשונה עלה במחשבה שניה נתייעץ עם מלאכי השרת בשלישית כנס עפרו בד' גבלו בה' רקמו בו' עשאו גולם בז' זרק בו נשמה בח' הכניסו לגן עדן בתשיעית נצטוה בעשירית סרח באחת עשרה נידון בשתים עשרה יצא בדימוס אמר לו הקב"ה זה סימן לבניך כשם שעמדת לפני בדין ביום זה ויצאת בדימוס כך עתידין בניך להיות עומדים לפני בדין ביום זה ויוצאין בדימוס וכל זה אימתי בחדש השביעי באחד לחדש ומכאן סמך למה אדם נדון בר"ה יותר משאר ימים ואף בשמים יש אות שמזל החדש הזה מאזנים כי בו פלס ומאזני משפט לה' ולפי זה הא דאמרינן בפרק ראוהו ב"ד (דף כז.) כמאן מצלינן האידנא זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון כמאן כרבי אליעזר על יצירת אדם קאמרינן אבל בכ"ה באלול תחלת בריאת העולם הוא ולכך נהגו בברצלונ"א וגלילותיה להשכים באשמורות הבוקר בכ"ה באלול ומיהו ה"מ כר"א אבל אליבא דרבי יהושע דאמר בניסן נברא העולם אין לזה ענין כלל ואע"ג דתניא בגמ' [דף יב.] דחכמי ישראל מונין למבול כר"א ולתקופה כר' יהושע ומדמונין לתקופה כר"י אלמא ס"ל דבניסן נברא העולם איכא למימר דכי מנינן לתקופה כר' יהושע לאו משום דסבירא לן כוותיה במאי דאמר דבניסן נברא העולם אלא לפי שבו התחלת צמיחת האילנות והפירות שכל זה נמשך אחר מהלך החמה התחילו למנות ממנו ומיהו אכתי קשיא לי דתינח לר"א אבל לר"י דאמר דבניסן נברא העולם אכתי הדרא קושיין לדוכתה למה נדון בר"ה יותר משאר ימים וי"ל שגלה המקום לזכות את ישראל בדינם ורצה לדון את ישראל בזמן שהוקבע לכפרה ולסליחה שלפי שנתרצה הקב"ה ביוה"כ הוקבע יום סליחה לדורות לפיכך גזר השם שיהא אדם נידון בר"ה שצדיקים גמורים נכתבים ונחתמים לאלתר לחיים ובינונים הרי גזר דין שלהם אינו נחתם אלא עד יוה"כ שהוא יום סליחה וכפרה הרי נתנה להם תורה זמן כדי שבו יפשפשו מעשיהם וישובו אל השם ולאפשר עוד שמר"ה ועד יוה"כ התחיל השם להתרצות למשה וביוה"כ נתרצה לו לגמרי ולפיכך רצה הקב"ה לדון בריותיו בזמן שהוקבע לכפרה וסליחה

ר"ן - מסכת ראש השנה

3

ד ד (ה) (טו) מכבסין ומסתפרין בערב ראש השנה

שלחן ערוך או"ח ראש השנה סימן תקפא

ס"ד מכבסין ומסתפרין.

ירושלמי פ"ק דר"ה ומ"ר א"ר סימון כתיב כי מי גוי גדול אשר לו חוקים ומשפטים צדיקים וגו' ר"ח בר חנינא ור' הושעיה חד אמר איזו אומה כאומה הזאת בנוהג שבעולם אדם יודע שיש לו דין לובש שחורים ומתעטף שחורים ומגדל זקנו שאינו יודע היאך דינו יוצא אבל ישראל אינן כן אלא לובשין לבנים ומתעטפין לבנים ואוכלין ושותין ושמחים ויודעין שהקב"ה עושה להם נסים וכתבו הרא"ש שם ומרדכי שם והג"מ וטור:

ביאור הגר"א שם.

4

וא"ר סימון כתיב ומי גוי גדול אשר לו חקים ומשפטים צדיקם וגו' ר' חמא בי ר' חנינה ור' הושעיה חד אמר אי זו אומ' כאומה הזאת בנוהג שבעולם אדם יודע שיש לו דין לובש שחורים ומתעטף שחורים ומגדל זקנו שאינו יודע היאך דינו יוצא אבל ישראל אינן כן אלא לובשים לבנים ומתעטפין לבנים ומגלחין זקנם ואוכלין ושותין ושמחים יודעין שהקב"ה עושה להן ניסים

ירושלמי, מסכת ראש השנה פרק א

5

ועניין הנסים ר"ל אע"פ שאינם זכאים, וכמ"ש במדרשים עה"פ ראה ראיתי (פ' שמות) רואה אני שעתידים לעשות העגל, בין זכאים בין חייבים עלי להושיע אותם: —

תורה תמימה, דברים ד, ז

6

מכבסין ומסתפרין בערב ר"ה וכו'. נ"ב עיין בט"ז בשם הטור. והנה ביפה מראה הקשה על מה שאמרו חז"ל מפני מה אין ישראל אומרים הלל בר"ה ויוה"כ והשיב הקב"ה מלך שספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפניו וישראל אמרו שירה וכו' וא"כ משמע דלא שייך שמחה לפניו וכאן אמר שראוי לשמוח שבטוחים שיזכה אותם הקב"ה. וכבר אמרתי בחידושי כמה אופנים ליישב זה וכעת אבאר באופן אחר קצת עפמ"ש בחידושי בילדות על מ"ש במדרש דישראל ואוה"ע נכנסין ומקטרגין בר"ה ואין אנו יודעים מי נצח ממה שישראל יוצאין ולולביהן בידיהם מוכח שישראל נצח. וביארתי הכוונה דעיקר קיטרוג שלהם הוי מי יפול בחלקו יתברך כמו דבתחלת הבריאה נעשה הגורל ונפלו ישראל בחלקו יתברך כמ"ש יעקב חבל נחלתו כמו כן בכל השנה בר"ה כשהקב"ה מחדש עולמו הוי גורל זה ואוה"ע נכנסין ומקטרגין שישליך הקב"ה את ישראל ויבחר בהם ע"ש. ולפ"ז שני דינים יש לנו בר"ה אחד הנוגע בינינו לו יתברך מה שכ"א חייב בעון עצמו והשני הוי מה שאנו נידונים בכלל עם האוה"ע מי יפול בחלקו יתברך. והנה ע"ז הדין שאנו נידונין מי יפול בחלקו יתברך בזה אנו בטוחין שבוודאי יזכו ישראל בדין בלי ספק אבל על הדין השני שבין אדם למקום. יש פנים לכאן ולכאן יש זוכין ויש ח"ו להיפוך. והנה ניחזי אנן אם האדם מצד אחד ירויח הרבה ויבוא לו עושר רב ומצד השני יומשך לו איזה ע"נ אז כל הע"נ כאין יהיה ולא יעשה רושם כנגד ההון והשמחה חדשה הבאה לו. אך זה אם נתחדש לו שמחה חדשה אבל אם הוא עשיר גדול מוכן דב אז אם יזדמן לו איזה ע"נ יצטער ממש כשאר אדם דהתענוג מכבר שכבר הורגל בו האדם זה אינו סופל כבטל הצער. ולכך ה"נ בישראל אם כי יש להם דין הנוגע לעצמן וספק בלבם אם יזכו או לא מכל מקום אין מצטערים על כך כיון שיודעים שיש עליהם דין אחר שאוה"ע מקטרגין להיות ח"ו נדחין מחלקו יתברך ובזה בטוחין שיזכו בדין לכך הצער הזה מכח שנוגע להם הוי כאין וכאפס נגד גודל השמחה שיש להם. ולכך אמר המשורר אשרי העם יודעי תרועה ד' באור פניך יהלכון בשמך יגילון כל היום ובצדקתך ירומו. והכוונה נראה דאם ישראל אין יודעים כלל אם הוי יום הדין גם על זה אם יפלו בחלקו יתברך או לא וסבורים דאין יום הדין רק על מה שנוגע לנו אז אין שמחים בר"ה כיון דתלינן בספק אבל אם יודעין שנדונים גם בזה אם יהיו עמו יתברך או לא אז כיון דבטוחים דבזה יזכו בדין ושמחים על כך או שמחה זו מבטל העצבות שיש להם ממקום אחר. וז"ש אשרי העם יודעי תרועה שיודעין ענין התרועה דהוי מכח שבאור פניך יהלכון כי הולכים בדין עבור אור פניך למי יהיו אם לישראל או לאוה"ע ומתוך זה בשמך יגילון כל היום כי בזה בטוחין שיזכו בדין ולכך תינח לישראל יש שמחה זו מה שעמדו בדין מי יפול בחלקו יתברך לכך הוי להם השמחה חדשה וע"כ מבטל העצבות שיש להם מדין עצמם אבל הקב"ה שאין לו שמחה זו לכך ממילא אין שמחה לפניו מכח הדין שנתונין בו ישראל ונוגע לעצמו ודוק ואתי שפיר והבן כי קצרתי:

חכמת שלמה - או"ח סימן תקפא

7

הידיעה ש"מלכותך מלכות כל עלמים וממשלתך בכל דור ודר"[43] טבועה בתוכנו בניגוד ל"גוים שכחי אלהים"[44]. מעמד הר סיני חי וקיים, בתוכנו תוקע שופר המודיע ש"מלכותך מלכות כל עלמים" – זהו ערך חיינו, אשרינו ומה טוב חלקנו, לכן אנו מבקשים "זכרנו לחיים... למענך אלהים חיים"[45]. האינטרסים הפרטיים שלנו והאינטרס "למענך" – אחד הם. כל הקולות שחודרים לתוך חיינו הפרטיים והציבוריים, הם כולם עניין אחד של המלכת מלך מלכי המלכים על עולם ומלואו. אנו מכירים שהעולם אינו הפקר, "הריעו לפני המלך ד'"[46], ומתוך כך אנו ניגשים לבירורי חשבונות פרטיים בין אדם למקום ובין אדם לחברו. נדע ונכיר שאנו מוקרנים מהארת אור פני "מלך החפץ בחיים". ככל שנכיר יותר באושרנו זה של "מה טוב חלקנו... ומה יפה ירושתנו", ירושת התורה, יותר נכיר את שלמות נפשנו ונשמתנו.

שיחות הרצי"ה לר"ה

8

דהנה.

בכל תפלות ר"ה לא משתקף ולא מובלט כלל ענין יום הדין, אלא כולם סובבים על ענין הכתרת מלכותו ית"ש על כל הבריאה, וכל הבקשות המה ובכן יתקדש שמך ה"א וכו', ובכן תן פחדך ה"א על כל מעשיך, ותמלוך אתה הוא ה"א מהרה לבדך על כל מעשיך, מלוך על כל העולם כולו בכבודך, היינו שמבקשים שכבר יהי' התיקון הגמור ומלאה הארץ דעה את ה', ותהי' הכתרת מלכותו ית' על כל הבריאה. (וההוספות השייכים לענין הדין והמשפט, כמו זכרנו לחיים וכו' וכתוב לחיים טובים וכו' בספר חיים וכו', אינם מעיקר נוסח התפלה, ואם לא אמרם אינו חוזר).

והביאור בזה, כי יסוד ושורש ר"ה הוא כמ"ד זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון, וכדאיתא מהאריז"ל אשר בכל שנה ושנה כל הדברים חוזרין לקדמותן ובר"ה מתחדשת הבריאה ומתהווים שוב כל הענינים שהיו במעשה בראשית עם כל סדר הדורמיטא והנסירה כיל"ח. כי כל שנה היא יחידה מיוחדת בבריאה, ובריאת העולם מחדש. וכהא דאיתא באוה"ח הק' בפרשת בראשית, שכל הבריאה לא נבראה אלא לששה ימים, ורק בכח השבת יש התחדשות הבריאה לששה ימים שאח"כ, כן יש בכל ראש השנה בחי' התחדשות הבריאה וחידוש מלכותו ית'.

ולפ"ז מבואר ענין המשפט והדין בר"ה, דמאחר שהיום הרת עולם פי' שהוא יום חידוש הבריאה, ע"כ יעמיד במשפט כל יצורי עולמים, יש דיון למעלה אם מתמלא על ידם היעוד והמטרה שיעד הבורא ית"ש בבריאת העולם ע"פ סודות הבריאה הידועים אליו ית"ש, והאם הטוב שבעולם מתגבר על הרע, או ח"ו להיפך שהכל מתנהג נגד הכוונה העליונה, שאז אין צורך בו. ועומק הדין הזה בודאי שייך ביחס לכל היצורים, אפי' אלו שאין להם בחירה, האם נגרמה על ידם התקרבות להכוונה העליונה שבבריאה או לא. וכמו שמציעו בדור המבול שנמחה כל היקום, גם אלו שאין להם בחירה, ואף האדמה נמחתה עד ג' טפחים כי עד שם התפשט הפגם. דע"פ סודות הבריאה הידועים להבורא ית' יש לכל נאצל ונברא נוצר ונעשה לכל פרט ופרט מהבריאה בפ"ע תפקיד ויעוד משלו בתוך כל המטרה הכללית של הבריאה, אשר בלאו הכי לא הי' נברא, וכמד"כ (ישעי' מג) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, וע"כ בהתחדשות הבריאה יש דיון אם נצרך הפרט הזה גם לשנה החדשה, אם מילא את יעודו ותפקידו או שהוא מיותר ואין צורך בו. והדיון הזה הוא על כל באי עולם והמון בריות לאין תכלית, מי לא נפקד כהיום הזה, וגם על צבא מרום הדין הזה, שגם הם בכלל הבריאה ונידונין אם הם נחוצים למטרה העליונה או שיתבטלו. אמנם באופן מיוחד הדין הוא על בעלי הבחירה, כיון שהם נשמת הבריאה, ובידם לשנות את חשבונם ע"י שעושים תשובה ומקבלים עליהם למלא תפקידם ויעודם מכאן ואילך, ע"י משתנה גזר דינם לטובה, כי א' עורך דין בוחן לבבות ביום דין.

מאמרי שלמה - ראש השנה - עמ' רה

ב. משמעות קולות השופר והזכרת מתן תורה

- ב -

8*)

ומכיון שיום זה הוא התחדשות הבריאה יש בו עוד פרט עיקרי, שהיות שכל הבריאה היא בשביל ישראל וכמאחז"ל (בר"ר א) לא נברא העולם אלא בשביל ישראל שנקראו ראשית ובשביל התורה שנקראת ראשית, ואם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי, הרי ביום התחדשות הבריאה מתחדשת בכל שנה כריתת הברית שבין קוב"ה וישראל להיותם עם הנבחר ע"י התוה"ק. וכן מרומז בפסוק אתם נצבים היום כלכם לפני ה"א וגו' לעברך בברית ה"א, דאיתא בספה"ק היום רמז ליומא דדינא בו אתם נצבים כלכם לפני ה"א לדין. היום הזה הוא יום לעברך בברית, יום כריתת ברית מחדש, שזה קיום הבריאה, וזה עיצומו של חג להכתיר מלכותו ית' עלינו מחדש, וכמ"ד בזוה"ק בעי בר נש לאמלוכי לקוב"ה על כל אבר ואבר דילי'. ועד"ז י"ל גם בפסוק ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כלכם היום, שמרומז בו ג"כ על האי יומא, כי זה היום יו"ט של ר"ה הוא יום הדביקות וכריתת ברית מחדש, דמשמעות כריתת ברית היינו שאין שום מחיצה ומסך המבדיל בין יהודי לאביו שבשמים, וכמו שאחז"ל (סנהדרין סד.) במתניתא תנא הנצמדים לבעל וכו' כצמיד ע"י אשה, ואתם הדבקים בה"א דבוקים ממש, ופירש"י דדבוק משמע מחובר טפי מצמיד, כי צמידין אינן מחוברין ונמשכין וזזין אילך ואילך, וענין הברית שבין קוב"ה וישראל שיהיו דבוקים בו ממש.

נתיבות שלום שם

9)

, ע"כ אמר להם אכלו משמנים וכו' היינו את המשמנים והממתקים שיש ביום הק' הזה כי קדוש היום לאדונינו, שהוא יום כריתת ברית מחדש ובו כל יהודי ממליך עליו מחדש את הקב"ה, קבלו עליכם את הברית מכאן ולהבא. והוא ע"ד שמפרש בספה"ק תולדות יעקב יוסף (עי' פרשת פנחס) מאחז"ל ג' ספרים נפתחים בר"ה, צדיקים גמורים נכתבים ונחתמים לאלתר לחיים וכו', היינו שפותחים שלשה ספרים חדשים שכל אחד רושם את עצמו לשנה החדשה באיזה שרוצה. ואם מקבל עליו לשנה החדשה להיות נמנה בין הצדיקים ושימלא יעודו ותפקידו בעולמו מעתה, עי"ז נכתבים ונחתמים לאלתר לחיים, ובינונים ורשעים וכו' היינו אלו שלא מקבלים עליהם למלא את יעודם ותפקידם בשנה הבאה, ממילא אין להם עוד תפקיד בעולמם. ומבואר לפ"ז היטב, שאין בכלל סתירה מהא דר"ה הוא יום חג ולובשים לבנים, להא דאין אומרים בו שירה משום שספרי חיים וספרי מתים מונחים, כי אע"פ שבעצם הוא חג בהתחדשות הברית והמלכת קוב"ה מחדש עלינו כיום מתן תורה, אך מ"מ היות וספרי מתים מונחים אין לומר שירה.

10)

דעיקר ר"ה הוא מלכיות

כדי שתמליכוני עליכם ובמה בשופר, ומלכות היא רק אצל ישראל שהקב"ה נקרא מלך ישראל דישראל הם פנימיות והקב"ה מתיחס עליהן, וז"ש ובמה בשופר, כי נראה דקאי גם על שתמליכוני עליכם, וכן הוא בריטב"א, דע"י השופר מסלקין את האבן מן הלב ונצמחה מזה מלכות, דשופר הוא פנימיות כמ"ש ד"ל מאן דנפח מתוכו נפח, וממילא מעורר הכח הפנימי א"כ נסתלקה האבן מעל הלב, ויכולין לומר מלכיות:

ובזה יש לומר הטעם שאין תוקעין בשבת, שבשבת אין צריכין סיוע לעורר הנקודה הפנימית ע"י השופר רק השבת בעצמה עושה זה כנ"ל. וע"כ אנו אומרים בזמירות קבלת שבת קומי צאי מתוך ההפכה, מפני שאז מתעוררת הנקודה הפנימית מעומקא, היפוך ממה שנאמר הפוך רשעים ואינם כנ"ל. וזה שתוקעין כשהן יושבין, כדי שיתעורר הלב עוד קודם ברכת מלכיות ויהיו ברכות מלכיות נאמרין בלב טהור כנ"ל. וז"ש כדי לערבב השטן, דהוא מלך זקן וכסיל ועבודתו להזקין ולהרדים הדבר ושלא להתעורר בעבודת השי"ת מעומקא דליבא וכשתוקעין כדי לעורר הלב היפוך רצון השטן א"כ הוא מתערבב ומתבהיל:

שם משמואל דברים - קצ"ה

11)

בראש השנה מבקשין על כלל העולם תן פחדך כו' כל הברואים כו'[3] ובגמרא איתא[4] כדי שתמליכונו[5] עליכם. הפירוש כי העבד הנאמן צריך לבקש מלכות האדון על כל. רק על ידי שמבקש זה בכל לבו ממילא מתפשט המלכות עליו מקודם. ומלכיות שאומרים לפניו הוא להמליכו על כל ברואיו ועל ידי זה זוכין להמליכו עלינו מקודם. ומקוב"ה אית לן למילף שברא כל הבריאה עבור ישראל כמו שכתוב[6] בשביל כו' ראשית. אם כן אם בני ישראל לא ישתתפו בראש השנה לכל הברואים לא יהיה להם קיום בעולם. ולכן צריכין לבקש בראש השנה על כל הבריאה להסכים לרצון השי"ת יתברך:

שפת אמת - ראש השנה

תרל"ד

12)

[ב"ה מראש השנה תרל"ט]

בראש השנה צריך כל אחד לקבל מלכות שמים על כל השנה כמו שכתוב[1] אמרו לפני מלכיות כו' ועל זה היום נאמר (דברים ו, ו) אשר אנכי מצוך היום. ובכל יום צריך להיות כחדשים[2] והיום הוא חדש באמת. ועל זה נאמר (תהלים צה, ז) היום אם בקולי[3] תשמעו שהוא מצות שמיעת קול שופר. וכדאיתא בזוהר[4] כי אם יזכו בני ישראל יהיה הגאולה בתשרי לכן אמר משיח היום אם בקולו תשמעו[5]. וזה שכתוב (בראשית כב, יד) אשר יאמר היום בהר ה' יראה שביקש אברהם אבינו ע"ה להיות נזכר העקידה לבני ישראל בראש השנה[6]. כמו שאומרים[7] ועקידת יצחק לזרעו היום ברחמים תזכור כי מאחר שיום זה נותן חיות לכל השנה הוא היום הידוע כמו שאומרים[8] היום תאמצנו כו' תגדלנו כו'. ועל זה נאמר (תהלים ב, ז) אני היום ילדתיך:

שפת אמת ראש השנה

13)

ענין מלכיות זכרונות שופרות שתמליכוני עליכם יעלה זכרוניכם לפני בשופר[6]. הוא לקבל כל אחד מישראל על עצמו בראש השנה עול מלכות שמים. והיא למסור נפשו בג' עבירות עבודה זרה גלוי עריות ושפיכות דמים[7]. והם בחינת בכל לבבך נפשך מאודך[8] קבלת עול מלכות הוא נגד עבודה זרה וזכרונות נגד גלוי עריות ושופרות נגד שפיכות דמים כי בצלם אלקים עשה [את] האדם (בראשית ט, ו). ובכל לבבך הוא גם כן עבודה שבלב[9] כי בעבודה זרה עונשין גם על המחשבה כמו שכתוב[10] תפוש את בני ישראל בלבם. ואמת כי ענין עבודה זרה אין לו שיעור וכפי עבודה שבלב אדם כך נקרא אצלו עבודה זרה דבר שזרה לו כו'[11]. ובכל נפשך הוא הרגשת הנפש והוא בחינת זכרונות גלוי עריות כידוע. ובכל מאודך הוא תיקון כל דבר שחוץ מאדם והוא קנאת איש מרעהו (קהלת ד, ד). וכפי מה שמוסרין כל מאודו בעבור ה' על ידי זה נכנס בכלל ישראל וניצול משפיכות דמים ואביזרייהו. והוא עיקר התפארת ישראל אשר בך אתפאר (ישעיה מט, ג):

שפת אמת ראש השנה

14)

ראש-השנה הוא, אם-כן, יום שבו אנו מקבלים על עצמנו את מלכות ד' במלוא משמעותה ומבטלים באופן מוחלט את חיינו כלפי המפעל האלהי. ערכם של חיינו ומעשינו נמדד רק לפי שייכותם והתאמתם למפעל האלהי, כפי שאנו מבקשים בתפילתנו בימים אלה: "זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים, וכתבנו בספר החיים למענך אלהים חיים". זהו עניין הדין בראש-השנה - בחינת התקדמות הופעת מלכות ד' בעולם. לכן קיימת בראש-השנה, יחד עם אימת הדין, גם שמחה גדולה על התקדמות המפעל האלהי הממשיך ופועל ללא הפסקה, חרף ודרך כל הסיבוכים והעיכובים. בראשה של שנת שמיטה שחל בשבת מוסיפים אנו להתענג על ד', הפועל ומקדם את העולם גם בלי צורך בפעולותינו. מתוך מדרגה זו יתנערו החיים הישראליים מכשלונם ומחסרונותיהם, וישובו לתפקידם האמיתי - להופיע בפועל את מלכות ד'.

15)

עצם העובדה שאיננו עוסקים בראש-השנה בענייננו הפרטיים אלא בכבוד המלכות, היא זו שתגרום לנו לזכות בדין, כי אז נִבָּחֵן לא לפי מעשינו אלא לפי שייכותנו ל'אינטרס האלהי'. בראש-השנה נבחנת מגמת המלכות, איך היא מתקדמת בעולם, איך היא תופיע באופן היותר מלא עד לְמצב השלם שלה - "ימלך ד' לעולם אלהיך ציון לדֹר ודֹר הללויה".

מתוך שמיעת קול השופר, נתעלה אל 'זכרון התרועה' - תרועת המלך שבנו, ונתקדם אל שמיעת השופר של הגאולה השלמה. ומתוך כל המהלך הזה נקרא אל העולם כולו: "שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם ויבֹא מלך הכבוד. מי הוא זה מלך הכבוד, ד' צבאות הוא מלך הכבוד סלה".

16)

במהלך זה של הופעת מלכותו עלינו, יש לראש-השנה (ובמיוחד לראש-השנה של שמיטה שחל בשבת) תפקיד גדול - להאיר בנו ולהעיר בנו את שאיפת האמת להשתייך באופן מלא למפעל האלהי הזה. אנו צריכים להרגיש את מלכות ד' שאנו מעוטרים בה בראש-השנה, והיא העושה אותנו עבדי ד'. בעז"ה נקבל עלינו בראש-השנה את המלכות המצפה לנו, והקדוש-ברוך-הוא ידון אותנו ברחמים גדולים שיסודם הוא הדין האמיתי - כנסת-ישראל ראויה לגאולה, חפצה בגאולה, והיא נגאלת והולכת על-ידי מהלך אלהי. מתוך כך נדע גם אנחנו לשפר את דרכינו בכל המובנים - במובן האישי הפרטי ובמובן הכללי והלאומי, וממילא יתקדם המפעל האלהי למטרתו השלמה - לתקן עולם במלכות שדי.

הרב [illegible] שמיטה

מתוך ספר לתקופת השנה